

TGAT Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Tabaklama

ATÖLYE ÇALIŞMASI KILAVUZU

**BAĞLAMINDA SÜREGELEN
DEĞİŞİKLİKLER VE YENİ ZORLUKLAR
İÇİN SÖZLEŞMELERİN
HAZIRLANMASINA YÖNELİK
SENDİKALARDA UYGULANACAK ATÖLYE
ÇALIŞMASININ KILAVUZU**

AVRUPA KOMİSYONU
İstihdam, Sosyal İlişkiler ve Dahil Etme DG
BÜTÇE BAŞLIĞI 04-03-01-05
İşçi örgütleri için bilgi ve eğitim önlemleri

Tekstil, Giyim, Deri İşleme (Tabaklama) ve Ayakkabı Endüstrilerinde istihdam ve üretkenlikte sürekli iyileşme için Toplumsal Diyaloğu ve Toplu, Sektörel ve Şirket Müzakeresini Güçlendirmek

Hibe Anlaşması

ORTAKLIK

Portekiz Tekstil, Yün, Giyim ve Ayakkabı Deri İşçileri Sendikaları Federasyonu

Portekiz Sektörel Sendika Örgütü

Porto – Portekiz | +351 22 600 23 77
fesete@netcabo.pt | www.fesete.pt

ACV CSC METEA

Belçika Sektörel Sendikal Örgütü

Brüksel - Belçika | +32 (0)2 244 99 90
metea@acv-csc.be | www.acv-csc-metea.be/

OS TOK

Çek Sektörel Sendika Örgütü

Prag - Çek Cumhuriyeti | +420 222 721 372
ostok@cmkos.cz | <http://www.ostok.cz/>

DİSK Tekstil

Türk Sektörel Sendika Örgütü

İstanbul - Türkiye | +90 212 637 2900
international@disktekstil.org | www.disktekstil.org

ÇERÇEVE

Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilen “Tekstil, Giyim, Deri İşleme (Tabaklama) ve Ayakkabı Endüstrilerinde istihdam ve üretkenlikte sürekli iyileşme için Toplumsal Diyalogu ve Toplu, Sektörel ve Şirket Müzakeresini Güçlendirmek.” projesi altında toplu pazarlık çerçevesinde sürmekte olan değişiklikler ve yeni zorluklar için müzakerecileri hazırlamak amacıyla sendikalarda uygulanacak bir atölye çalışması için geliştirilen bu kılavuz. Proje, FESETE, Tekstil, Yün, Giyim, Ayakkabı İşçileri Sendikaları Federasyonu ve Peles de Portugal tarafından koordine edilirken, ortakları arasında ACV-CSC METEA, Belçikalı sendikal örgüt, DISK TEKSTIL, Türk sendikal örgütü ve OS-TOK, Çek sendikal örgütü, tümü ulusal düzeyde ve sektörel kapsamda, yer alıyor.

Bu projenin amacı; sektörel ve kurumsal toplu pazarlıkları, küresel ve ulusal değişiklikler bağlamında şirketlerin yaşayabilirliğini ve kaliteli istihdamın savunulmasını güvenceye alan bir araca dönüştürmek için Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri Sektörü Sektörel Ortaklarının Sosyal Diyaloga katılımını teşvik etmektir.

Ve dolayısıyla Sendikal Örgütlerin Sosyal Diyalogu güçlendirmenin önemini, yani toplu pazarlık sektörü ve şirketi çerçevesinde alt-boyutlarda, Çalışma Süreleri, İş Sağlığı ve İş Güvenliği ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinde önemini vurgulayan İşbirliği Teşkilatlarının Bilgilendirme ve Farkındalığını artırmak için hareket etmek, Toplu İş Sözleşmelerini şirketlerin ihtiyaçlarına ve onların yeniden yapılandırılmasına eş zamanlı olarak adapte etmek ve aile yaşamı ve boş zaman ile çalışma süresinin daha iyi bir şekilde dengelenmesini amaçlamaktadır.

Bu araç, ampirik veri toplamayı yapılandırma ve Toplu Pazarlık süreçlerinde ana aktörler arasındaki tartışmayı teşvik etme amacıyla tasarlanmıştır.

METODOLOJİNİN HAZIRLANMASI VE GELİŞİMİ

Bu aracın gelişimini ve uygulamasını hazırlamak, aşağıdaki şemaya göre, önerilen hedefin başarılmasında ortaklığın çalışmalarını ana hatlarıyla çizen ve yönlendiren 5 an tanımlanmıştır.

1. BİR ANKETİN AYRINTILANDIRILMASI

Atölye amaç ve faaliyetlerini daha iyi tanımlamak, anket tekniğiyle her bir ülkedeki Sosyal Diyalog'un iki ve üç taraflı yapısını ve organizasyonunu araştırmak için ortaklık tarafından tanımlandı. Böylece, aşağıdaki göstergeler değerlendirildi:

- **Sosyal diyalog ve toplu pazarlık örgütlenmesi:**
 - Ulusal, bölgesel ve sektörel düzeyde ve de şirket bazında sosyal diyalog yapıları;
 - Hükümetin ve / veya Çalışma Bakanlığının Sosyal Diyaloga Müdahalesi;
 - Standartların izlenmesine ve anlaşmazlıkların arabuluculuğuna devlet müdahalesi;
 - Sosyal Diyalogu ve toplu pazarlıkları düzenleyen yasal çerçeve;
 - Toplantıların sıklığı;
 - İki taraflı ve / veya üç taraflı sosyal diyalog;
 - Ulusal, bölgesel, sektörel ve / veya şirket düzeyinde toplu pazarlık;
 - Toplu Pazarlık Periyodikliği (yıllık / diğer);
 - Toplu Sözleşmenin sona erme mekanizmaları;
 - Müzakerelere ilişkin tekliflerin hazırlanmasında ve / veya izlenmesinde ve müzakereyi engelleyen durumlarda işçilerin müdahalesi;
- **Sosyal diyalog içeriği:**
 - Görüşülen konular (çalışma koşulları, ücretlendirmenin farklı bileşenleri, şirket düzeyinde toplumsal çatışmalar, sektörün durumu, Hükümet ile ortak pozisyonlar, sendikal özgürlükler, işyerinde sağlık ve güvenlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, çalışma saati düzenlemesi, aile ve boş zaman yaşamı ile mesleki yaşamın dengelenmesi, çıraklık rejimi ve meslek yaşamı, istihdamın doğası, diğerleri);
- **2008 ve 2015 yılları arasındaki sosyal diyalog faaliyetleri:**
 - Sektörel Sosyal Diyalogda kapitalist finansal krizlerin yansımaları / sonuçları;
 - Toplumsal Diyalog ve Toplu Pazarlık Konusunda Hükümet ve Kuruluşlarının Müdahalesi;
 - Analiz dönemi boyunca Toplu Pazarlık değerlendirmesi;
 - Analizde dönem boyunca elde edilen sonuçlar (olumlu, olumsuz);
 - Toplu Sözleşmelerde hakkın düşmesi uygulaması ve bunların haklar üzerinde sonuçları;
 - Toplumsal ve çevresel kuralların bulunmadığı, DTÖ tarafından üretilen haksız rekabet sonuçlarının değerlendirilmesi;
 - Şirketlerin yeniden yapılandırılması ve istihdamın/işlerin korunması;
 - Modernizasyon ve yenilik için işletmelere ekonomik destek;
 - İş yerinde sağlık ve güvenliğin korunması ile ilgili programlar;
 - Çevresel kontrol önlemleri;
 - Mesleki eğitim amaçlı yeni mesleki profiller;
 - Mesleklerde ve ödemelerdeki cinsiyet ayrımcılığı üzerine çalışmalar.

2. ANKETİN UYGULANMASI

Ortaklığın onayından sonra her bir organizasyona anket gönderildi ve anketi dolduran her bir ortağın kendi gerçeklerine göre anketi doldurması istendi.

3. ATÖLYE ÇALIŞMASININ HAZIRLANMASI

Anket tekniği ile veri toplandıktan sonra, anket ile gündeme getirilen konuların tartışılmasını teşvik etmek ve açık bırakılmış olabilecek bazı konuları derinleştirmek istediğimiz atölye çalışmasının hazırlanmasına geçildi.

- Atölye çalışması için toplu pazarlık süreçlerinde sosyal tarafları ve ana aktörleri tartışmaya dahil etmeye çalışacağımız belirtildi:
 - Ulusal ve sektörel düzeyde sendika örgütünün birlik liderleri;
 - İşveren kuruluşunun temsilcileri;
 - Çalışma Bakanlığı ile bağlantılı olarak Hükümet temsilcileri;
- Yapı, bütün müdahalecilerin müdahalesine mümkün olduğunca aşağıdaki sırayla izin verecek şekilde tasarlanmıştır:
 - Sektörel Sosyal Diyalog yapılarının işleyişine ilişkin kısa sunum;
 - Sektörel ve şirket düzeyinde Toplu Pazarlık iyi uygulamaları sunumu;
 - Birlik üyelerinin müzakere edilecek tekliflerin hazırlanmasına ve tasarlanmasına katılımı;
 - Toplu pazarlık süreçlerinde farklı ortaklar için en ilgili konular;
 - Cinsiyet Eşitliği konularında Toplumsal Sözleşmelerle ilgili;
 - Dünya Ticaret Örgütü tarafından üretilen haksız rekabet sonuçlarının değerlendirilmesi;
 - Ülkelerinde önümüzdeki yıllarda bu sektörlerin gelecekteki gelişimlerini etkileyebilecek ortakların belirlediği SWOT analizi, güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler.
- Ele alınacak konuların ışığında, atölye çalışması süresinin yarım günden fazla olmaması gerektiği görüşündeydik.

4. MÜDAHALELERİN KAYDEDİLMESİ

Müdahale edenlerin müdahalelerin kaydedilmesi, için sonuçlarınca desteklenen bir analiz tablosu kullanılarak yapıldı.

- Kayıt işlemi sırasında bir ses toplama aracı ve müdahalelerin tablosu üzerinde kayıt kullanıyoruz;

5. BİLGİLENDİRİCİ BELGENİN AYRINTILANDIRILMASI

Atölye çalışmalarının sonuçlarını yaymak için, Toplu Pazarlık bağlamındaki önceliklere kılavuzluk etmek amacıyla SWOT analizi kaydını içeren bir broşür hazırlandı.

EKLER

- Sosyal Diyalog Evrimi Anket
- Endüstriyel İlişkilerin Nitelikleri Anket

• Sosyal Diyalog Evrimi Anket

Organizasyon	Kuruluş Adı:	
Sektörler	Sendika örgütü hangi sektörleri kapsıyor?	TEKSTİL: ☐ GİYİM: ☐ AYAKKABI: ☐ DERİ: ☐

GÖSTERGELER	SORU	CEVAPLAR
SOSYAL DİYALOG VE TOPLU PAZARLIK ÖRGÜTLENMESİ		
- Ulusal, bölgesel ve sektörel düzeyde ve de şirket bazında sosyal diyalog yapıları;	Ulusal, bölgesel ve sektörel düzeyde ve şirkette Sosyal Diyalogun yapıları nelerdir?	
- Hükümetin ve / veya Çalışma Bakanlığının Sosyal Diyaloga Müdahalesi;	Hükümet ve / veya Çalışma Bakanlığı Sosyal Diyaloga nasıl müdahale eder?	
- Standartların izlenmesine ve anlaşmazlıkların arabuluculuğuna devlet müdahalesi;	Standartların izlenmesine ve anlaşmazlıkların arabuluculuğuna devlet müdahalesi için hangi mekanizmaları var?	
- Sosyal Diyalogu düzenleyen yasal çerçeve;;	Yasal çerçeve Sosyal Diyalogu nasıl karşılıyor ve düzenliyor?	
- Toplantıların sıklığı;	Sosyal Diyalog toplantıları hangi sıklıkla gerçekleşir?	
- İki taraflı ve / veya üç taraflı Sosyal Diyalog;	Sosyal Diyalog iki taraflı mı yoksa üç taraflı mı?	
- Ulusal, bölgesel, sektörel ve / veya şirket düzeyinde toplu pazarlık;	Toplu pazarlık ulusal, bölgesel, sektörel ve / veya şirket düzeyinde mi?	
- Toplu Pazarlık Periyodikliği (yıllık / diğer);	Toplu pazarlık ne sıklıkta gerçekleşir?	
- Toplu Sözleşmenin sona erme mekanizmaları;	Kanun, toplu sözleşmelerin sona erdirilmesi için herhangi bir mekanizma sağlıyor mu? Eğer öyleyse, bu mekanizmanın nasıl harekete geçirildiğini açıklayın.	
- Müzakerelere ilişkin tekliflerin hazırlanmasında ve / veya izlenmesinde ve müzakereyi engelleyen durumlarda işçilerin müdahalesi;	İşçiler, müzakere önerilerinin hazırlık aşamasında ve izleme süreçlerinde nasıl müdahale ederler? Müzakereleri engelleyen durumlarda işçiler nasıl müdahale ederler?	
SOSYAL DİYALOGUN İÇİNDEKİLER		
-Görüşülen konular (çalışma koşulları, ücretlendirmenin farklı bileşenleri, şirket düzeyinde toplumsal çatışmalar, sektörün durumu, Hükümet ile ortak pozisyonlar, sendikal özgürlükler, işyerinde sağlık ve güvenlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, çalışma saati düzenlemesi, aile ve boş zaman yaşamı ile mesleki yaşamın dengelenmesi, çıraklık rejimi ve meslek yaşamı, istihdamın doğası, diğerleri);	Sosyal diyalog toplantılarında en çok hangi konular tartışılıyor? (Örn. çalışma koşulları, ücretlendirmenin farklı bileşenleri, şirket düzeyinde toplumsal çatışmalar, sektörün durumu, Hükümet ile ortak pozisyonlar, sendikal özgürlükler, işyerinde sağlık ve güvenlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, çalışma saati düzenlemesi, aile ve boş zaman yaşamı ile mesleki yaşamın dengelenmesi, çıraklık rejimi ve meslek yaşamı, istihdamın doğası, diğerleri)	

GÖSTERGELER	SORU	CEVAPLAR
2008 VE 2015 ARASINDAKİ SOSYAL DİYALOG ETKİNLİKLERİ		
- Sektörel Sosyal Diyalogda ekonomik krizin yansımaları / sonuçları;	2008 ekonomik krizinin takip eden yıllarda sektörel sosyal diyalog süreçleri üzerindeki sonuçları neler oldu?	
- Toplumsal Diyalog ve Toplu Pazarlık Konusunda Hükümet ve Kuruluşlarının Müdahalesi;	Hükümet ve kurumları, Sosyal Diyalog ve Toplu Pazarlık süreçlerine nasıl müdahale ediyor?	
- Analiz dönemi boyunca Toplu Pazarlık değerlendirmesi;	2008 ve 2016 arasındaki dönemde toplu pazarlık hangi değerlendirmeyi yapıyor?	
- Analizde dönem boyunca elde edilen sonuçlar (olumlu, olumsuz);	2008 ile 2016 arasındaki dönemde toplu pazarlık kapsamında elde edilen sonuçların bazılarını (olumlu / olumsuz) tanımlayın.	
- Toplu Sözleşmelerde hakkın düşmesi uygulaması ve bunların haklar üzerinde sonuçları;	2008 ile 2016 yılları arasındaki dönemde bazı toplu sözleşmelerin sona erme durumları oldu mu? Eğer öyleyse, işçi hakları için ne gibi sonuçlar doğurdu?	
- Toplumsal ve çevresel kuralların bulunmadığı, DTÖ tarafından üretilen haksız rekabet sonuçlarının değerlendirilmesi;	DTÖ tarafından, sosyal ve çevresel kuralların bulunmadığı ülkelerle haksız rekabetin yarattığı durumlardan hangi sonuçlar belirlenebilir?	
- Şirketlerin yeniden yapılandırılması ve istihdamın/işlerin korunması;	Kurumsal yeniden yapılandırma ve istihdam savunuculuğu teması sosyal diyaloga hangi şekilde girmiştir?	
- Modernizasyon ve yenilik için işletmelere ekonomik destek;	Modernleşme ve yenilikçilik için şirketlere ekonomik destek teması sosyal diyaloga nasıl girdi?	
- İş yerinde sağlık ve güvenlik programları;	İş hayatındaki sağlık ve güvenlik programları sosyal diyalogda nasıl ele alınmıştır?	
- Çevresel kontrol önlemleri;	Sosyal diyalogda çevresel kontrol tedbirleri nasıl ele alınmaktadır?	
- Mesleki eğitim amaçlı yeni mesleki profiller;	Yeni mesleki profiller, sosyal diyalogun mesleki eğitimi amacıyla nasıl yönlendirilir?	
Mesleklerde cinsiyet ayrımcılığı üzerine çalışmalar.	Sosyal diyalog, mesleklerinde toplumsal cinsiyet ayrımcılığının sorunları nasıl ele alındı?	

• Endüstriyel İlişkilerin Nitelikleri Anketi

Organizasyon	Kuruluş Adı:	
Sektörler	Sendika örgütü hangi sektörleri kapsıyor?	TEKSTİL: ☐ GİYİM: ☐ AYAKKABI: ☐ DERİ: ☐

GÖSTERGELER	SORU	CEVAPLAR
TOPLU ÇALIŞMA DÜZENLEYİCİ ARAÇLARI		
- Müzakere	Sendikanız hangi toplu düzenleme araçlarını kullanıyor?	
- Müzakere yok	Toplu düzenleme araçları, zorunlu uzatma ve / veya tahkim kararını kapsıyor mu?	
İSTİHDAM NİTELİĞİ		
Sözleşmelerin tipolojisi	Hangi sözleşme tipleri ülkenizde uygulanıyor? Sektör seviyesinde en çok ne uygulanıyor?	
KARŞILIK/ÜCRET		
- Taban Ücret	CCT, sektördeki tüm kategoriler ve işçiler için taban ücret sağlıyor mu? (maaş skalasını ekleyin)	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Gıda Yardımı	CCT gıda yardımı sağlıyor mu? Hangi değerlerde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Yardım Noel / Tatil / Yardım Tatil	CCT, Noel ve tatil izinlerinin verilmesini sağlıyor mu? Evet ise, bunlar nasıl hesaplanıyor?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Ek Çalışma	CCT, ek/fazla çalışma için farklılandırılmış bir rejim sağlıyor mu? Eğer öyleyse, hangi şekilde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:

GÖSTERGELER	SORU	CEVAPLAR
- Gece Çalışması	CCT, gece çalışması için farklılandırılmış bir rejim sağlıyor mu? Eğer öyleyse, hangi şekilde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Diğer teşvikler ve primler	CCT ödemeler seviyesinde diğer teşvik ve prim ödemelerini sağlıyor mu?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
ÇALIŞMA SAATİNİN SÜRESİ VE DÜZENLENMESİ		
- Çalışma süresi	CCT; haftalık / aylık / yıllık çalışma saatlerini tanımlıyor mu? Evet ise kaç saat?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Yıllık ek çalışma için sınırlar	CCT, yapılan ek çalışmaya sınır koyuyor mu? Evet ise, tanımlanan sınırların nasıl düzenlendiğini belirtin.	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Saatlerin uyarlanabilirliği	CCT, saatlerin uyarlanabilirliğinin hangi yollarla gerçekleştirilebileceğini tanımlıyor mu? Evet ise, nasıl düzenlendiğini belirtin.	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Vardiyalı çalışma	CCT vardiyalarda işin ne şekilde yapılacağını tanımlıyor mu? Evet ise, nasıl düzenlendiğini belirtin.	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Zorunlu haftalık dinlenme	Çalışanların zorunlu haftalık dinlenmesi ne şekilde düzenlenmiştir?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Yıllık tatil dönemi	İşçilerin tatil dönemi ne şekilde düzenleniyor?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:

GÖSTERGELER	SORU	CEVAPLAR
NİTELİKLER		
- Çalışanların sürekli eğitimi	CCT, işçilerin mesleki eğitimlerine yatırım yapmaları için belirli saat veya gün öngörüyor mu? Eğer öyleyse, hangi şekilde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
İŞTE SAĞLIK VE GÜVENLİK		
İşçilerin meslek hastalığına ve iş kazalarına karşı korunması	CCT, meslek hastalığı ve / veya iş kazalarında işçilerin korunması için mekanizmalar sağlıyor mu?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- İşçilerin danışması	CCT, SST çalışanları için danışma sağlıyor mu?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- İşçilerin Bilgisi	CCT, SST çalışanları için zorunlu bilgilendirme yapıyor mu?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- SST Komisyonu	CCT, SST' de Komisyonların kurulmasını öngörüyor mu?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- İşçi Temsilcileri	CCT, SST'de işçi temsilcilerinin öngörüyor sağlıyor mu?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:

GÖSTERGELER	SORU	CEVAPLAR
SST'de çalışanların eğitimi	CCT, SST çalışanları için zorunlu eğitim sağlıyor mu? Eğer öyleyse, hangi şekilde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
SENDİKAL ÖZGÜRLÜK		
- Örgütlenme ve sendika üyeliği hakkı	İşçiler, örgütlenme ve sendika üyesi olma hakkına sahipler mi?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Şirket içinde sendikal faaliyet	CCT, işçilerin sendikal faaliyette bulunma hakkı vermesini sağlıyor mu? Eğer öyleyse, hangi şekilde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
- Sendikal faaliyet için saat alacağı	CCT, sendika faaliyetlerini yürütmek için işçiler için saat alacağı olanağı sağlıyor mu? Eğer öyleyse, hangi şekilde?	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:
CİNSİYET EŞİTLİĞİ		
- Cinsiyet Eşitliği Üzerine Uluslararası Standartların Uygulanması	CCT Cinsiyet Eşitliği konusunda uluslararası standartları içeriyor mu? İçerdiği ilkeleri kısaca açıklayın.	TEKSTİL:
		GİYSİ:
		AYAKKABI:
		DERİ:

Ortaklar:

Destek Veren:

**European Commission -
Employment, Social Affairs &
Inclusion**